

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หลักนิติธรรมกับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่
ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. : กรณีศึกษานาฬิกาข้อมือเพื่อน

จัดทำโดย นายวรวิทย์ สุขบุญ
รหัส ๖๒๐๘๓๒

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๘
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักนิติธรรมกับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. : กรณีศึกษานาฬิกาข้อมือเพื่อน

นายวรวิทย์ สุขบุญ^๑

บทนำ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” มีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 234 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 28 ดังต่อไปนี้

1. ไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

3. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

4. หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องยึดหลักสำคัญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 วรรคสอง เช่นเดียวกับรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระอื่น และหน่วยงานของรัฐ กล่าวคือต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม และมาตรา 215 ซึ่งบัญญัติให้องค์กรอิสระเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายโดยการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลยพินิจ

เมื่อปลายปี พุทธศักราช 2560 ปราบกฏข่าวทางสื่อมวลชนว่า พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ สวมใส่นาฬิกาข้อมือแต่ไม่แสดงนาฬิกาข้อมือในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่น

^๑ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2557 และมีผู้ร้องเรียนให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว ซึ่งต่อมาเมื่อเดือน ธันวาคม 2561 คณะกรรมการป.ป.ช. ได้แถลงผลการตรวจสอบว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติด้วยคะแนนเสียง 5 ต่อ 3 ว่ากรณียังไม่มีมูลเพียงพอว่า พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบและมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สิน ทำให้สาธารณชนบางส่วนยังมีข้อสงสัยในการตรวจสอบกรณีดังกล่าว ได้ร่วมกันเข้าชื่อร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าเป็นไปโดยชอบหรือไม่ จึงควรได้มีการศึกษาวิเคราะห์หลักนิติธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องดังกล่าว

หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม (rule of law) เป็นหลักพื้นฐานหรือแนวคิดของนักกฎหมายรัฐธรรมนูญ เช่น อัลเบิร์ต (Albert Venn Dicey) โจเซฟ ราซ (Joseph Raz) และต่อมาได้พัฒนาเป็นหลักธรรมาภิบาลและรัฐธรรมนูญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศซึ่งมุ่งเน้นการสร้างรัฐบาลที่ปกครองโดยใช้กฎหมาย Legal government เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมในระบอบประชาธิปไตย โดยสร้างสมดุลระหว่างการใช้อำนาจรัฐที่ไม่ไปละเมิดหรือกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้องค์ประกอบของหลักนิติธรรมประกอบด้วย

1. หลักความชอบด้วยกฎหมาย (Principle of legality) กล่าวคือ การกระทำขององค์กรของรัฐต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญที่ถือกฎหมายเป็นใหญ่ไม่ใช้การปกครองตามอำเภอใจ และกฎหมายนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระเบียบการใช้สิทธิเสรีภาพหรือคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งต้องมีลักษณะสำคัญ ๕ ประการ คือ 1) มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป 2) มีความแน่นอนชัดเจน 3) ไม่มีผลบังคับย้อนหลังเป็นผลร้าย 4) ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักความได้สัดส่วนหรือหลักความพอสมควรแก่เหตุ และ 5) ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพ

2. หลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ (Principle of natural justice) กล่าวคือ ความยุติธรรมนั้นต้องชอบด้วยเหตุผลซึ่งประกอบด้วย 1) ความถูกต้องตามกฎหมาย 2) มีความชอบธรรมซึ่งหมายถึงการใช้อำนาจต้องเป็นที่ยอมรับของสาธารณะอันเป็นการกระทำตามหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และ 3) ความมีเหตุมีผลซึ่งสังคมให้ความยอมรับและรับฟังในเหตุผลได้

3. หลักสุจริต (Good faith) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่าสุจริต หมายถึง ความประพฤติชอบ ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า “ทุจริต”

4. หลักสิทธิมนุษยชน (Human right) ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของมนุษย์ที่มนุษย์ทุกคนต้องได้รับอย่างเสมอภาคกัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสันติสุข มีศักดิ์ศรี มีเสรีภาพ มีไม่ตรีจิต และมีความเมตตาต่อกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา สถานภาพทางกาย หรือสุขภาพ

5. หลักปราศจากความลำเอียง อคติทั้งสิ้น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม หลักการนี้เป็นหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นหลักการที่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้พิพากษาจะต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ความลำเอียงเกิดได้จากการเข้าไปมีส่วนได้เสียในเรื่องนั้น ๆ อคติสี่ หมายถึง

ความไม่เที่ยงธรรมอันเนื่องมาจากความลำเอียง ๔ ประการ ได้แก่ 1) ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะความรักใคร่ชอบพอ สนับสนุนญาติมิตร หรือผู้ขายสินบน 2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะความโกรธ เกลียดลงโทษฝ่ายที่ตนเกลียดชังมากกว่า 3) โมหาคติ ลำเอียงเพราะความหลงใหลหรือความโง่เขลาไม่รู้ทันเหตุการณ์ที่แท้จริง 4) ภยาคติ ลำเอียงเพราะความกลัว เกรงใจกลัวอิทธิพล กลัวจะเสียผลประโยชน์

6. หลักสามัคคีธรรมและประโยชน์สาธารณะ (Unity and public interest) สามัคคีธรรม หมายถึง ความพร้อมเพรียง ความปรองดอง ทำอะไรด้วยกัน ทั้งนี้ความสามัคคีดังกล่าวต้องเกิดจากการมีความเห็นที่ตรงกัน ความเห็นถูกต้องตามกฎหมาย ความเห็นถูกต้องตามครรลองครองธรรม ตามจารีตประเพณีและวัฒนธรรม จึงจะเป็นความสามัคคีธรรม ซึ่งความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้ ผู้ที่อยู่ร่วมกันจะต้องมีคุณธรรมด้วย ดังนี้ 1) มีเมตตา คือ มีความรักด้วยความบริสุทธิ์ใจ 2) มีสัมมาทิฐิ คือ มีความเห็นชอบถูกต้องตรงกัน 3) มีความเป็นธรรม คือ การวางตัว วางใจเป็นกลาง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก

7. หลักความดำรงอยู่ของประเทศชาติและสันติสุขของประชาชน (National security and happiness and peace of the people)

8. หลักพันธกรณีและมาตรฐานขั้นต่ำในกฎหมายระหว่างประเทศ (Application and minimum standard under international) เช่น หลัก non-refoulement “a refugee’s right not to be expelled from one state to face death or torture” (สิทธิของผู้อพยพที่จะไม่ถูกผลักดันออกจากรัฐ (ผู้รับ) หากจะเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือเสรีภาพของผู้อพยพนั้น)

นอกจากนั้นหลักการพื้นฐานตามกฎหมายระหว่างประเทศจะถูกบรรจุไว้ในสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน (Core international human rights treaties) ภายใต้อหประชาชาติ มีทั้งสิ้น 9 ฉบับ ได้แก่ (1) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) (2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights หรือ ICESCR) (3) อนุสัญญาว่าด้วยการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women หรือ CEDAW) (4) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child หรือ CRC) (5) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดกาเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination หรือ CERD) (6) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการกระทำอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment หรือ CAT) (7) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities หรือ CRPD) (8) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance หรือ CED) (9) อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของแรงงานโยกย้ายถิ่นฐานและสมาชิกในครอบครัว (Convention on the Protection of the Rights of Migrants Workers and Member of their Families หรือ CMW)

ที่มาของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบด้วยกรรมการ ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ได้รับการสรรหา โดยคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประธานศาลปกครองสูงสุด และบุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่ไม่ใช่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นกรรมการ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) รับราชการ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการพระธรรมนูญ หัวหน้าศาลทหารกลาง หรืออธิบดีอัยการ มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(2) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(3) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(4) ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

(5) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพโดยประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อและได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น

(6) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การเงินการคลัง การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(7) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตาม (1) (2) (3) (4) หรือ (6) รวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

นอกจากคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวมาแล้วกรรมการ ป.ป.ช. ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี
- (3) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (4) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (5) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และกรรมการ ป.ป.ช. ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด
- (2) ติดยาเสพติดให้โทษ
- (3) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

- (4) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (5) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (6) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (7) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ
- (8) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (9) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (10) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (11) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (12) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้าของมือ หรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน
- (13) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง
- (14) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- (15) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย
- (16) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีคำพิพากษาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือเป็นผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
- (17) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (18) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการศึกษา
- (19) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพรรคการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการศึกษา
- (20) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(21) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการ หรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

(22) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(23) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(24) มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

อนึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พุทธศักราช 2561 มาตรา 185 ได้บัญญัติยกเว้นเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามทางปกครองมิให้นำมาใช้บังคับกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ดำรงตำแหน่งอยู่^๒ คุณสมบัติที่ยกเว้น ได้แก่ รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ลักษณะต้องห้าม ได้แก่ เป็นหรือเคยเป็น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการสรรหา

การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ถูกตรวจสอบได้ เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานของรัฐตำแหน่งอื่น ๆ ดังนี้

1. กรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะรวมทั้งทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมต่อประธานวุฒิสภา ทั้งนี้ในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ให้ประธานวุฒิสภาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อตรวจสอบเบื้องต้นก่อนเสนอประธานวุฒิสภาพิจารณา

2. ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการที่กรรมการผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อประธานวุฒิสภา หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบและมีพฤติกรรมอันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน ให้ประธานวุฒิสภาส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

3. ในกรณีที่ปรากฏว่ากรรมการผู้ใดร่ำรวยผิดปกติให้ประธานวุฒิสภาส่งสำนวนพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานไปยังประธานรัฐสภาเพื่อแจ้งให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

4. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการผู้ใดมีพฤติกรรมร่ำรวยผิดปกติ ทุจริต

^๒ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบด้วย พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ ประธานกรรมการ และกรรมการอีก 8 คน ได้แก่ นายปรีชา เลิศกมลมาศ, พลตำรวจเอก สถาพร หลาวทอง, นายณรงค์ รัฐอมฤต, นางสาวสุภา ปิยะจิตติ, นายวิทยา อาคมพิทักษ์, นางสุวณา สุวรรณจูชะ, นายสุรศักดิ์ ศิริวิเชียร, พลเอก บุญยวัจน์ เครือหงส์

ต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความผิดอันควรสงสัยว่ามีการกระทำตามที่ถูกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อแต่งตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อพิจารณา ดำเนินการไต่สวนหาข้อเท็จจริง ทั้งนี้เมื่อดำเนินการไต่สวนแล้วเสร็จให้คณะผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (4.1) หากเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้ส่งยุติเรื่องและให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด
- (4.2) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย
- (4.3) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกล่าวหาผิดวินัยการตามที่ถูกกล่าวหาและมีใช่เป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้ส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับนาฬิกาของ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ

เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 ปรากฏข่าวทางสื่อมวลชนว่า พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ สวมใส่นาฬิกาหรูไปในงานต่าง ๆ จำนวน 25 เรือน มูลค่าประมาณ 39.5 ล้านบาท ได้แก่

- 1) Richard Mille ซึ่งอยู่บนข้อมือพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ (ที่ยกขึ้นมาบังแดด) ระหว่างรอตายรูปกับคณะรัฐมนตรีชุด “ประยุทธ์ 5” ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2560
- 2) Richard Mille RM30 ในภาพที่พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ไปจับทุเรียนในฐานะประธานมูลนิธิอนุรักษ์ปารอยต่อ 5 จังหวัด เมื่อ 11 กันยายน 2560
- 3) Rolex Cosmograph Daytona Ice Blue Dial Platinum Mens Watch ในภาพที่เว็บไซต์มติชนสุดสัปดาห์เผยแพร่รายงาน เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2560
- 4) Patek Philippe Annual Calendar Chronograph เป็นภาพตอน พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานพิธีเปิดงาน “ตลาดนัดคลองผดุง” เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2559
- 5) Audemars Piguet รุ่น Royal Oak Chronograph Automatic Blue Dial พบเห็นในภาพระหว่างให้สัมภาษณ์สื่อของมติชน วันที่ 24 เมษายน 2560
- 6) Rolex รุ่น Yacht-Master Automatic Black Dial 18kt Everose Gold Black Rubber Strap Mens Watch จากภาพประกอบข่าวบิกป้อมรับตำแหน่งเป็นประธานโอลิมปิกไทย จากไทยรัฐ วันที่ 6 เมษายน 2560
- 7) Patek Philippe Gold Perpetual Calendar จากภาพประกอบบทความเรื่องปฏิรูปตำรวจ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ Online ฉบับวันที่ 26 เมษายน 2559
- 8) Patek Philippe Annual Calendar Chronograph จากภาพเป็นประธานพิธีสวดพระอภิธรรมศพ ณ ศาลา 10 วัดโสมนัสวิหาร เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2560
- 9) Rolex Pro Hunter Deepsea Green จากภาพที่ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ร่วมประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ ครั้งที่ 4/2559 เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2559

- 10) Richard Mille RM010 ในภาพวันทหารผ่านศึก ประจำปี 2560 เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2560
- 11) Rolex Cosmograph Daytona ในภาพประกอบข่าวจัดระเบียบที่อยู่อาศัยแรงงานต่างชาติ ใน 11 จังหวัด จากหนังสือพิมพ์มติชน วันที่ 16 มกราคม 2560
- 12) Rolex Yacht-Master Rose Gold 2-Tone Chocolate ในภาพ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ลงนามในสมุด เมื่อเดือน ธันวาคม 2560
- 13) Audemars Piguet รุ่น Royal Oak Stainless Steel พบจากภาพข่าวให้สัมภาษณ์ชี้แจง เรื่องซื้อเรือดำน้ำ ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ วันที่ 25 เมษายน 2560
- 14) Rolex Datejust Oyster 41 จากภาพที่ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธานในพิธี ทอดกฐินสามัคคี ณ วัดสามัคคีธรรมวนาราม จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2558
- 15) Patek Philippe Aquanaut Brown Dial 18k Rose Gold จากภาพพิธี 235 ปี สถาปนา เสาหลักเมือง ใน Voice TV วันที่ 20 เมษายน 2560
- 16) Rolex Day-Date 36 จากภาพ Getty Image เมื่อครั้งที่ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เยือนนครฮานอย ประเทศเวียดนาม เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2553
- 17) GMT Master ii pepsi จากภาพในเพจของคุณคมคาย อุดรพิมพ์ นายก อบจ.มหาสารคาม เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2560
- 18) Patek Philippe calendario Annual Calendar จากภาพที่ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ถวายน้ำสรงพระพุทธรูปหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2559
- 19) Rolex Daytona Blue Arabic Dial จากภาพ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธาน ในพิธียกองค์ระฆัง เพื่อขึ้นประดิษฐานบนยอดพระมหาธาตุเจดีย์โฆสปัญโญศรีพนม เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2559
- 20) Patek Philippe Classic Chronograph จากภาพวันที่ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เดินทางไปมอบนโยบายในการสรรหาสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ ณ สโมสรกองทัพบก วันที่ 4 กันยายน 2557
- 21) A. Lange and Sohne 1815 Chronograph Silver Dial 18k Rose Gold จากภาพข่าว พล เอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ยืนยันไปประชุมฮาวาย กินอาหารปกติ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2559
- 22) Rolex Daytona Winner จากภาพ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธานในพิธีไล่ชีวิต โคน-กระป๋อง 79 ตัว เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลฯ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2559
- 23) Patek Philippe Complications ในภาพที่ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธานพิธี ถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ของกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2557
- 24) Rolex Cosmograph Daytona Ivory Dial พบจากภาพข่าวผู้อำนวยการศูนย์วิจัยโรคเอดส์ สภากาชาดไทย นำคณะพร้อมด้วยศิลปินดาราร่วม เข้าพบ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เพื่อติดเข็ม สัญลักษณ์การณรงค์ เนื่องในวันเอดส์โลก ณ ทำเนียบรัฐบาล
- 25) Patek Philippe Complications Annual Calendar จากภาพ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นประธานในพิธีทำบุญทอดกฐินสามัคคี ที่วัดโฆสมังคลาราม จังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2557

แต่ไม่แจ้งนาฬิกาดังกล่าวในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2557 และมีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวว่า พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ จงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่

คณะกรรมการ ป.ป.ช. (พลตำรวจเอกวัชรพล ประสารราชกิจ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ขอดอนตัวไม่เข้าร่วมพิจารณา เนื่องจากก่อนได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ ป.ป.ช. เคยดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง) ได้พิจารณารายงานผลการตรวจสอบ ปรากฏว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ให้พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จำนวน 4 ครั้ง ซึ่งพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมาแล้วว่า นาฬิกาทั้งหมดจำนวน 22 เรือน ได้ยืมจาก นายปัฐวาท สุขศรีวงค์ ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทและได้คืนไปหมดแล้ว ส่วนแหวนมีทั้งที่เป็นมรดกของบิดาที่มารดามอบให้ระหว่างที่พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ ดำรงตำแหน่งดังกล่าว บางวงเป็นแหวนรุ่นหรือแหวนวัตถุมงคลมีมูลค่าไม่สูงมาก จากการ สอบปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง และขอเอกสารหลักฐานจากผู้แทนจำหน่ายนาฬิกาหรูในประเทศไทย รวมทั้งขอเอกสารและความร่วมมือจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศุลกากร และกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อตรวจสอบการสำแดงรายการนาฬิกาที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ รวมทั้งผู้จำหน่ายนาฬิกาในต่างประเทศ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นายปัฐวาท สุขศรีวงค์ เป็นนักธุรกิจ ที่มีฐานะทางการเงินและมีทรัพย์สินเป็นจำนวนมากและชอบสะสมนาฬิการาคาแพง ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบพบว่ามีการเก็บรักษานาฬิการาคาแพงอยู่ในบ้านของนายปัฐวาท สุขศรีวงค์ จำนวนมากกว่าที่ร้องเรียน จากคำให้การของพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อเท็จจริงว่านายปัฐวาท สุขศรีวงค์ เป็นคนมีฐานะดี คอยช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงินให้กับกลุ่มเพื่อนที่เคยศึกษา ที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และได้ให้เพื่อนในกลุ่มโรงเรียนเซนต์คาเบรียลยืมนาฬิการาคาแพงไปใช้สวมใส่ ซึ่งรวมถึงพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ เพื่อนร่วมห้องเดียวกับนายปัฐวาท สุขศรีวงค์ ที่มีความสนิทสนมกันด้วย นอกจากกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนเซนต์คาเบรียลแล้ว นายปัฐวาท สุขศรีวงค์ ยังให้เพื่อนกลุ่มอื่นยืมนาฬิกาไปสวมใส่ด้วย

เมื่อพิจารณาภาพของนาฬิกาจำนวน 25 เรือนที่ปรากฏเป็นข่าวพบว่ามีภาพซ้ำกัน 3 คู่ จึงมีนาฬิกาที่ต้องตรวจสอบจำนวน 22 เรือน โดยพบว่าอยู่ในบ้านของนายปัฐวาท สุขศรีวงค์ จำนวน 20 เรือนและพบใบรับประกันนาฬิกาอีก 1 เรือนแต่ไม่พบตัวเรือน รวมเป็น 21 เรือน โดยนาฬิกา 21 เรือนดังกล่าวพบหลักฐานว่า นายปัฐวาท สุขศรีวงค์ เป็นผู้ซื้อจากผู้จำหน่ายในต่างประเทศจำนวน 1 เรือน ซื้อต่อจากผู้อื่นจำนวน 2 เรือน ส่วนที่เหลือไม่พบหลักฐานการซื้อจากผู้จัดจำหน่าย ภายในประเทศ และกรมศุลกากรก็ไม่สามารถตรวจสอบยืนยันการนำเข้านาฬิกาจากต่างประเทศได้ เพราะผู้นำเข้าบางรายไม่สำแดงข้อมูลรายละเอียดของนาฬิกา ในส่วนการขอข้อมูลการซื้อขายนาฬิกา จากต่างประเทศ บางประเทศได้ปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล หรือบางประเทศตอบว่าไม่สามารถตรวจสอบได้

คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานฟังได้ว่านาฬิกาที่ปรากฏเป็นข่าว เก็บรักษาอยู่ในบ้านของนายปัฐวาท สุขศรีวงค์ และเป็นส่วนหนึ่งของนาฬิการาคาแพงที่นายปัฐวาท สุขศรีวงค์ ได้สะสมไว้ แม้ไม่ปรากฏเอกสารการซื้อขายนานายปัฐวาท สุขศรีวงค์ เป็นผู้ซื้อนาฬิกา

ดังกล่าว แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1369 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ที่ยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้เป็นการยึดถือเพื่อตน จึงต้องด้วยบทสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวว่านายปัฐวาท สุขศรีวงศ์ เป็นเจ้าของนาฬิกาตามภาพข่าวจำนวน 21 เรือน และได้ให้พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ ยืมใช้ในโอกาสต่างๆ ตามที่ปรากฏในภาพข่าว ประกอบกับนายปัฐวาท สุขศรีวงศ์ ได้ให้เพื่อนคนอื่น ยืมใช้นาฬิการาคาแพงด้วย จึงรับฟังว่าเป็นการกระทำโดยปกติของนายปัฐวาท สุขศรีวงศ์ ที่ช่วยดูแลกลุ่มเพื่อนเก่าโรงเรียนเซนต์คาเบรียลที่สนิทสนมกัน รวมถึงเพื่อนกลุ่มอื่นด้วย ในส่วนของนาฬิกาอีก 1 เรือน ที่ไม่พบตัวเรือนและไม่พบใบรับประกันนั้น จากการตรวจสอบยังไม่พบรายละเอียดข้อมูลนาฬิกาเรือนดังกล่าว แต่เมื่อนาฬิกาเป็นสังหาริมทรัพย์ที่เคลื่อนย้ายได้ง่าย และนายปัฐวาท สุขศรีวงศ์ ได้เสียชีวิตไปแล้ว และเมื่อรับฟังว่าพลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ ได้ยืมนาฬิกาจากนายปัฐวาท สุขศรีวงศ์ มาสวมใส่ในการออกงานต่าง ๆ จำนวน 21 เรือนข้างต้น จึงรับฟังได้ว่าพลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ ได้มีการยืมนาฬิกาเรือนที่ยังตรวจสอบไม่พบมาสวมใส่เช่นกัน ทั้งนี้ ไม่ปรากฏว่านายปัฐวาท สุขศรีวงศ์ และบริษัทคอมลิ่งค์ เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมแต่อย่างใด

กรณีแหวนที่ปรากฏตามภาพข่าวที่พลเอก ประวิตร สวมใส่จำนวน 12 วง นั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาค่าชี้แจงของพลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ แล้วเห็นว่าพยานหลักฐานรับฟังได้ว่าแหวนจำนวน 3 วง เป็นทรัพย์สินมรดกของบิดาของพลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ ที่ได้รับมาจากมารดา ในขณะที่ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม จึงไม่มีหน้าที่ต้องแสดงแหวนดังกล่าวในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งดังกล่าว แหวนที่เหลือเป็นแหวนที่เป็นสัญลักษณ์หน่วยทหาร หรือแหวนวัตถุมงคลที่มีราคาไม่มากนักมาใส่เพื่อเป็นสิริมงคลหรือใส่เพื่อแสดงสัญลักษณ์ของสังกัด จึงไม่ต้องแสดงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นกัน

จากพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติด้วยคะแนนเสียง 5 ต่อ 3 ว่ากรณียังไม่พบบ่งชี้พยานหลักฐานว่าพลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินนั้น โดยกรรมการ ป.ป.ช. เสียงข้างน้อยเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้แจ้งข้อมูลนาฬิกาจำนวน 22 เรือน ต่อกรมศุลกากรเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ต่อมาเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2562 ในเวทีการพบปะระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับบรรณาธิการ สื่อมวลชน ได้มีการสอบถามเหตุผลในการวินิจฉัยคดีดังกล่าว ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจต่อสังคมโดยทั่วกัน สำนักงาน ป.ป.ช. ได้แถลงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวินิจฉัยคดีดังกล่าวของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความเป็นเจ้าของที่แท้จริงของนาฬิกาดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ช. ได้รวบรวมพยานหลักฐานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ ไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดยืนยันว่านาฬิกาดังกล่าวเป็นของ พลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ คงปรากฏเพียงภาพถ่ายที่พลเอกประวิตร สวมใส่อยู่ ซึ่งรับฟังได้เพียงว่าพลเอกประวิตร เป็นผู้ครอบครองใช้เท่านั้น ส่วนความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ที่ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นแสดงในบัญชีทรัพย์สินตามกฎหมาย ป.ป.ช. ยังฟังยุติไม่ได้ ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวม

พยานหลักฐานแล้ว ทั้งพยานวัตถุ พยานเอกสาร และพยานบุคคล ต่างมีน้ำหนักฟังได้ว่านาฬิกาหูดังกล่าวเป็นของนายปัฐวาท สุขศรีวงศ์

สำหรับการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ซื้อนาฬิกาจากบริษัทผู้ผลิตหรือบริษัทผู้จำหน่ายในต่างประเทศนั้น กรรมการ ป.ป.ช. เสี่ยงข้างมากเห็นว่าการตรวจสอบทรัพย์สินในต่างประเทศในกรณีนี้ เป็นการตรวจสอบไปยังประเทศที่บริษัทผู้ผลิตหรือบริษัทผู้จำหน่ายนาฬิกาตั้งอยู่ โดยส่วนใหญ่เป็นประเทศในแถบทวีปยุโรปซึ่งมีหลักการการขอความร่วมมือระหว่างประเทศที่เคร่งครัดในการดำเนินการขอความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยผ่านอัยการสูงสุดในฐานะผู้ประสานงานกลางนั้น จึงมีประเด็นสำคัญในเรื่องหลักความผิดสองรัฐ หรือ Dual Criminality ซึ่งมีหลักการว่าฐานความผิดในการขอความร่วมมือต้องเป็นความผิดทางอาญาของประเทศผู้รับคำร้องด้วย ซึ่งกรณีนี้เป็นความผิดในเรื่องการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งในบางประเทศไม่ถือเป็นการผิดทางอาญาและไม่เป็นคดีทุจริต แต่เป็นเพียงการตรวจสอบในเรื่องทรัพย์สินเท่านั้น ดังนั้นในกรณีที่ไม่เป็นความผิดทางอาญาในประเทศผู้รับคำร้อง ประเทศดังกล่าวจะปฏิเสธไม่ให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้การขอความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านอัยการสูงสุดเป็นกระบวนการตามกฎหมายที่ต้องดำเนินการผ่านช่องทางอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีหลายหน่วยงานเกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้เป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลานานมากเป็นปีในการขอความร่วมมือดังกล่าว

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการที่ผ่านมา คณะกรรมการป.ป.ช. จึงได้ดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พ.ศ. 2555 ข้อ 23 ซึ่งกำหนดให้ในกรณีจำเป็นต้องตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินที่อยู่ในต่างประเทศ คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถดำเนินการขอให้เอกอัครราชทูตหรือกงสุลของประเทศไทยในประเทศดังกล่าวตรวจสอบข้อมูลให้ได้ โดยตรวจสอบข้อมูลการซื้อขายนานาฬิกาที่อยู่ระหว่างการตรวจสอบ แต่เนื่องจากทรัพย์สินในกรณีนี้คือนาฬิกาซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีทะเบียนตามกฎหมาย มีการซื้อขายและเปลี่ยนมือได้ง่าย ทำให้การติดตามเป็นไปได้ยาก ประกอบกับข้อมูลความเป็นเจ้าของดังกล่าวถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล บางประเทศจึงปฏิเสธไม่เปิดเผย นอกจากนี้บางประเทศได้มีการอ้างถึงหลักความผิดสองรัฐ หรือ Dual Criminality โดยแจ้งว่าการยื่นบัญชีเท็จไม่เป็นการผิดอาญาในประเทศของตน จึงปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลไม่ว่าจะมีการขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม

สำหรับประเด็นที่มีการนำกรณีการตรวจสอบคดีนาฬิกาหูดู ไปเทียบเคียงกับการตรวจสอบคดีรถโฟล์กสวาเกนของนายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม อดีตปลัดกระทรวงคมนาคม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนได้รับความเข้าใจอย่างถูกต้องว่าพฤติการณ์และข้อเท็จจริงของทั้งสองคดีแตกต่างกัน สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้จัดทำตารางเปรียบเทียบ เผยแพร่ให้สาธารณชนทราบเป็นการทั่วไป ดังนี้

ประเด็นเทียบเคียง	คดีรฟโพล์กสวาแกน ของนายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม	คดีนาฬิกาห루ของพลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ
<p>1. พฤติการณ์การ ได้มาซึ่งทรัพย์สินที่เป็น เหตุให้ต้องวินิจฉัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ คณะอนุกรรมการไต่สวนได้ ตรวจค้นบ้านนายสุพจน์ ทรัพย์ ล้อม ที่เกิดเหตุ และพบรถยนต์คัน นี้ในบ้านของนายสุพจน์ ■ นายสุพจน์ ให้การว่านายเอนก เป็นเพื่อนที่รู้จักกันมากกว่า 20 ปี นายเอนก เป็นกรรมการผู้จัดการ บริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง และเป็นผู้ ซื้อรถยนต์คันดังกล่าวให้ยืมใช้ เพื่อให้สมกับฐานะอธิบดีกรม ทางหลวง เนื่องจากนายเอนก เห็น ว่ารถยนต์ที่นายสุพจน์ ใช้ยังมี สภาพเก่า นายสุพจน์ จึงได้ขอให้ กรรมการขนส่งทางบกจัดการเรื่อง หมายเลขทะเบียนรถยนต์คัน ดังกล่าวให้ ซึ่งตรงกับหมายเลข ทะเบียนรถยนต์คันอื่นในบ้านของ นายสุพจน์ ■ นายเอนก ให้ถ้อยคำว่าคุณซื้อ รถยนต์คันนี้ให้กับ ภรรยาของ นายสุพจน์ โดยมอบเงินสดให้ ภรรยาของนายสุพจน์รวมประมาณ 3 ล้านบาท เพื่อไปซื้อรถยนต์และ ขอหมายเลขทะเบียนรถยนต์ด้วย ตนเอง เพื่อเป็นการตอบแทนที่ ภรรยาของนายสุพจน์เป็นที่ปรึกษา ให้ ก บ บ ริ ช ั ท ข อ ง นายเอนก 	<ul style="list-style-type: none"> ■ พลเอก ประวิตร ชี้แจงว่านาฬิกา ดังกล่าวไม่ใช่ของตนแต่เป็นของ นายปัฐวาท สุขศรีวงศ์ ที่ตนยืมมาใส่ และได้คืนไปหมดแล้ว ■ คณะทำงานได้ไปตรวจสอบนาฬิกา ดังกล่าวที่บ้านของนายปัฐวาท พบ นาฬิกาหรูจำนวนมาก (มากกว่าจำนวน ที่ขอให้ตรวจสอบ) และพบนาฬิกาที่ตรง กับภาพถ่ายจำนวน 20 เรือน พบใบ รับประกันแต่ไม่พบตัวเรือน 1 เรือน ไม่พบ ตัวเรือนตามภาพถ่ายและใบรับประกัน 1 เรือน ■ นายปัฐวาท เป็นผู้มีฐานะดี เป็น คหบดี ขณะมีชีวิต เป็นประธาน กรรมการของบริษัท คอม-ลิงค์ จำกัด นายปัฐวาท คอยช่วยเหลือสนับสนุน ทางด้านการเงินให้กับกลุ่มเพื่อนที่เคย ศึกษาที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล และให้ เพื่อนฝูงยืมนาฬิกาไปใช้สวมใส่ ซึ่งรวมถึง พลเอก ประวิตร ด้วย ■ พยานบุคคลให้ถ้อยคำว่าคุณปัฐวาท เป็นผู้ชอบสะสมนาฬิกาและเป็นเพื่อน สนิทกับพลเอก ประวิตร จึงมักให้ พลเอก ประวิตร ยืมนาฬิกาไปสวมใส่เป็น ประจำ

ประเด็นเทียบเคียง	คดีรฟโพล์กสวาเกน ของนายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม	คดีนาฬิกาหูกของพลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ
2. พฤติการณ์การ ครอบครองและการใช้ ประโยชน์ทรัพย์สิน	<ul style="list-style-type: none"> ■ บุตรสาวของนายสุพจน์ ให้ ถ้อยคำว่านายสุพจน์ ใช้รถยนต์ ดังกล่าวเป็นประจำ ■ ภรรยาของนายสุพจน์ให้ถ้อยคำ ด้วยว่าเป็นผู้ซื้อและขอหมายเลข ทะเบียนรถยนต์ด้วยตนเอง โดย นำรถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ และเก็บรักษาไว้ตั้งแต่ซื้อจนถึง ปัจจุบัน รวมทั้งนำไปเข้าศูนย์ซ่อม บำรุงเอง นายเอนก ก็ไม่เคยขอให้ นำรถมาคืน 	<ul style="list-style-type: none"> ■ พลเอก ประวิตร ชี้แจงว่านาฬิกาตาม ภาพที่ปรากฏเป็นข่าที่ตนเป็นผู้สวมใส่ โดยยืมมาจากนายปัฐวาท ในลักษณะ สลับสับเปลี่ยนกันไปมาเป็นระยะ เวลานานมาแล้ว ■ พลเอก ประวิตร สวมใส่นาฬิกาตามที่ ปรากฏเป็นข่า ■ ตรวจสอบนาฬิกาที่ปรากฏเป็นข่าเก็บ รักษาอยู่ในบ้านของนายปัฐวาท
3. หลักกฎหมายที่ปรับ ใช้แก่คดี	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 32 และมาตรา 39 ให้ผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ตามที่มีอยู่ จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่ง ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งแล้วแต่กรณี ตามแบบที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด	
4. บทสันนิษฐานการ เป็นเจ้าของ	พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 17/1 ให้สันนิษฐานไว้ก่อน ว่าผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของ รถยนต์ และตามมาตรา 4 บัญญัติ ว่า เจ้าของรถ หมายความว่ารวมถึง ผู้มีรถไว้ในครอบครองด้วย	หลักการครอบครอง มาตรา 1369 บุคคล ใดยึดถือทรัพย์สินไว้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ ก่อนว่าบุคคลนั้นยึดถือเพื่อตน และมาตรา 1367 บุคคลใดยึดถือทรัพย์สินโดย เจตนาจะยึดถือเพื่อตน ท่านว่าบุคคล นั้นได้สิทธิครอบครอง รวมถึงหลัก กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์

ประเด็นเทียบเคียง	คดีรฟโพล์สวาแกน ของนายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม	คดีนาฬิกาห루ของพลเอก ประวิตร วงศ์สุวรรณ
ข้อวินิจฉัย	<p>เมื่อรถยนต์เป็นสังหาริมทรัพย์โดยมีข้อเท็จจริง ที่รู้กันทั่วไปว่าผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์ในคู่มือจดทะเบียนรถยนต์อาจไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงก็เป็นได้ จึงเห็นว่าบทบัญญัติมาตรา 17/1 เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเบื้องต้น หากใช่เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดว่าผู้มีชื่อเป็นเจ้าของรถยนต์จะเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์เสมอไป ดังนั้น การพิจารณาว่าผู้คัดค้านเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ในรถยนต์หรือไม่ ย่อมต้องอาศัยพฤติการณ์ในการซื้อ การครอบครอง รวมถึงการใช้รถยนต์ด้วย ข้อเท็จจริงฟังได้ว่านายเอนก ให้เงินภรรยาของนายสุพจน์ซื้อรถยนต์คันดังกล่าว เพื่อให้ นายสุพจน์ ได้ใช้และจอดอยู่ที่บ้านของนายสุพจน์ ประกอบกับพฤติกรรมแวดล้อมตั้งแต่การเลือกรุ่น เลือกสีรถเอง การขอเลขทะเบียนรถให้ตรงกับรถคันอื่นในบ้าน การบำรุงรักษาเอง เป็น การแสดงเจตนาครอบครองหรือยึดถือไว้เพื่อตนตั้งแต่แรก รถยนต์คันดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินของนายสุพจน์</p>	<p>■ พบพยานวัตถุเป็นนาฬิกาทั้งหมด 20 เรือน ไม่พบตัวเรือนแต่พบพยานเอกสาร เป็นใบรับประกัน 1 เรือน ไม่พบทั้งตัวเรือนและใบรับประกัน 1 เรือน รวม 22 เรือน อยู่ในความครอบครองของทนาย นายปัฐวาท และมีพยานบุคคลและพยานเอกสาร ยืนยันว่านายปัฐวาทเป็นเจ้าของ</p> <p>กรรมการ ป.ป.ช. เสียงข้างมากจึงวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานฟังได้ว่านาฬิกาที่ปรากฏเป็นชาวเก็บบริคษาอยู่ในบ้านของนายปัฐวาท และเป็นส่วนหนึ่งของนาฬิการาคาแพงที่นายปัฐวาท ได้สะสมไว้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1369 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ที่ยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้เป็นการยึดถือ เพื่อตนจึงต้องด้วยบทสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวว่า นายปัฐวาท เป็นเจ้าของนาฬิกาตามภาพขาวจำนวน 21 เรือน และได้ให้ พลเอก ประวิตร ยืมใช้ในโอกาสต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในภาพขาว ประกอบกับนายปัฐวาท ได้ให้เพื่อนคนอื่นยืมใช้นาฬิการาคาแพงด้วย จึงรับฟังว่าเป็นการกระทำโดยปกติของนายปัฐวาท ที่ช่วยดูแลกลุ่มเพื่อนเก่าโรงเรียนเซนต์คาเบรียลที่สนิทสนมกัน รวมถึงเพื่อนกลุ่มอื่นด้วย ในส่วนของนาฬิกาอีก 1 เรือนที่ไม่พบตัวเรือนและไม่พบใบรับประกันนั้น จากการตรวจสอบยังไม่พบรายละเอียดข้อมูลนาฬิกาเรือนดังกล่าว แต่เมื่อนาฬิกาเป็นสังหาริมทรัพย์ที่เคลื่อนย้ายได้ง่าย และนายปัฐวาท ได้เสียชีวิตไปแล้ว และเมื่อรับฟังว่าพลเอก</p>

ประเด็นเทียบเคียง	คดีรฟโพล์กสวาเกน ของนายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม	คดีนาฬิกาห루ของพลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ
		ประวิตร ได้ยืมนาฬิกาจากนายปัฐวาท มาสวมใส่ในการออกงานต่าง ๆ จำนวน 21 เรือนข้างต้น จึงรับฟังได้ว่า พลเอก ประวิตร ได้ยืมนาฬิกาจากนายปัฐวาท มาสวมใส่ในแต่ละโอกาสและได้คืนนาฬิกาดังกล่าวแล้ว จึงไม่ได้มีเจตนายึดถือนาฬิกาดังกล่าวไว้เพื่อตน และไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดว่า พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ เป็นเจ้าของนาฬิกาทั้ง 22 เรือนดังกล่าว

ต่อมาสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพิ่มเติมว่า ในการกำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อสร้างความโปร่งใสและบรรยากาศการมีคุณธรรมให้แก่ระบบการเมืองและราชการ (2) เพื่อป้องกันการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน (3) เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนหรือมาตรการเสริมในการดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (4) เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อความมีคุณธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ทั้งนี้ ในการยื่นบัญชีนั้น กฎหมายกำหนดให้ยื่น

1) **ทรัพย์สิน** ของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมถึงทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ดังนั้น ในส่วนของทรัพย์สินที่ยื่น จะต้องเป็นทรัพย์สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมถึงทรัพย์สินที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ปรากฏพฤติการณ์ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น แต่ตนเองนำมาครอบครองหรือใช้อยู่เป็นประจำจนถึงขั้นที่มีเจตนายึดถือเป็นของตน กรณีนี้จะต้องยื่นบัญชีด้วยเช่นกัน และได้ยกตัวอย่างประกอบดังนี้

(1.1) กรณีนาฬิกาห루 เป็นพฤติการณ์ของคบคิดรายหนึ่งที่ชอบสะสมนาฬิกาและชอบให้เพื่อนในกลุ่มนำไปสวมใส่ในลักษณะสลับสับเปลี่ยนกันไปมาเป็นประจำ ซึ่งรองนายกรัฐมนตรีท่านหนึ่งในกลุ่มเพื่อนดังกล่าวเป็นหนึ่งในผู้ที่นำนาฬิกาไปใช้ โดยสวมใส่ช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วคืนในลักษณะหมุนเวียน ดังนั้นพฤติการณ์ยังไม่ถึงขั้นมีเจตนายึดถือเป็นของตน จึงไม่เข้าข่ายว่าเป็นทรัพย์สินของตนเองที่จะต้องยื่นบัญชีแต่อย่างใด

(1.2) กรณีอดีตรองนายกรัฐมนตรีท่านหนึ่ง ที่เคยปรากฏเป็นข่าวเมื่อเดือนมีนาคม 2555 ว่าขอขับรถหรูยี่ห้อเบนทส์ลี สีมชมพู มูลค่ากว่า 25 ล้านบาท เข้าไปในทำเนียบรัฐบาลบ่อยครั้ง ซึ่งรถยนต์ดังกล่าวไม่ได้แจ้งในบัญชีทรัพย์สินที่ยื่นต่อ ป.ป.ช. นั้น เป็นรถของผู้อื่นที่นำมาฝากไว้ชั่วคราว จึงนำมาใช้จนเจ้าของมาเอาคืนไป ดังนั้นพฤติการณ์ยังไม่ถึงขั้นมีเจตนายึดถือเป็นของตน จึงไม่เข้าข่ายว่าเป็นทรัพย์สินของตนเองที่จะต้องยื่นบัญชีแต่อย่างใด

(1.3) กรณีอดีตปลัดกระทรวงคมนาคมท่านหนึ่ง มีรถตู้ไฟล์กสวาเกนที่มีชื่อคนอื่นเป็นเจ้าของ มาไว้ในครอบครองและใช้งานเป็นประจำนั้น กรณีนี้มีพฤติการณ์แวดล้อมหลายอย่างเช่น ภรรยาอดีตปลัดกระทรวงท่านนี้ ได้ไปเลือกรถยนต์ เลือกสีรถตั้งแต่ต้น การขอทะเบียนรถให้เป็นเลขเดียวกับคนอื่นในบ้าน การบำรุงรักษารถเอง ดังนั้นแม้ว่าจะเป็นชื่อผู้อื่นเป็นเจ้าของรถ แต่เป็นพฤติการณ์ที่มีเจตนายึดถือเป็นของตน จึงเข้าข่ายว่าเป็นทรัพย์สินของตนเองซึ่งจะต้องยื่นบัญชี

2) หนี้สิน ของตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

สำหรับในส่วนของหนี้สินที่ยื่น ต้องเป็นหนี้สินของตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ทั้งนี้ ในแบบฟอร์มสำหรับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ได้อธิบายประเภทของหนี้สินไว้ 4 ประเภท ดังนี้

(2.1) เงินเบิกเกินบัญชี ซึ่งหมายถึงเงินเบิกเกินบัญชีจากธนาคาร และหมายความรวมถึงหนี้ค้างชำระบัตรเครดิตทุกประเภท

(2.2) เงินกู้ธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ซึ่งหมายถึงเงินกู้ทุกประเภทจากธนาคารและสถาบันการเงินอื่น

(2.3) หนี้สินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ซึ่งหมายถึงหนี้สินหรือเงินกู้ที่มีหลักฐานเป็นหนังสือจากบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีธนาคารและสถาบันการเงินอื่น

(2.4) หนี้สินอื่น ซึ่งหมายถึงหนี้สินที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ โดยการยื่นบัญชีในรายการนี้ให้จัดทำเอกสารระบุชื่อและชื่อสกุล ที่อยู่ปัจจุบันของเจ้าหนี้ พร้อมแสดงยอดเงินกู้คงเหลือ (เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย) ณ วันที่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ในการยื่นบัญชีในส่วนของหนี้สินนี้ จะสังเกตได้ว่าเป็นกรณีที่มีมุ่งหมายไปในลักษณะของการเป็นลูกหนี้ เจ้าหนี้ เช่น การยืมเงิน เป็นต้น ไม่ว่าจะด้วยการมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม จะต้องยื่นบัญชี นอกจากนี้ จะสังเกตได้ว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น ไม่ใช่หนี้ที่ลูกกำหนดให้ต้องยื่นบัญชี สำหรับในส่วนของการนำทรัพย์สินผู้อื่น เช่น นาฬิกาหุ เป็นต้น มาใช้ชั่วคราวในลักษณะหมุนเวียนข้างต้น ยังไม่เข้าข่ายเป็นหนี้สิน 4 ประเภทดังกล่าว จึงไม่ต้องยื่นบัญชี

ดังนั้น ในการยืมทรัพย์สิน จะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อ ป.ป.ช. หรือไม่นั้น ต้องพิจารณาพฤติการณ์และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในแต่ละกรณีมาประกอบด้วย

ความเห็นและข้อเสนอแนะ

เมื่อพิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามข่าวที่ สำนักงาน ป.ป.ช. แกลงต่อสื่อมวลชนและสาธารณชน ปรากฏว่าสาธารณชนบางส่วนยังไม่เข้าใจและเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าเป็นไปตามหลักนิติธรรมหรือไม่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

1. ประชาชนทั่วไปบางส่วนไม่ทราบว่าในสังคมบางกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนให้ยืมทรัพย์สินมีราคากระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น เพื่อสร้างฐานานุรูปให้ดูมีความน่าเชื่อถือทางการเงิน ทางสังคม การยอมรับ นับถือ เป็นต้น

2. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล ซึ่งเป็นประจักษ์พยานได้โดยตรง เนื่องจากประจักษ์พยานโดยตรงในเรื่องนี้เสียชีวิตลง

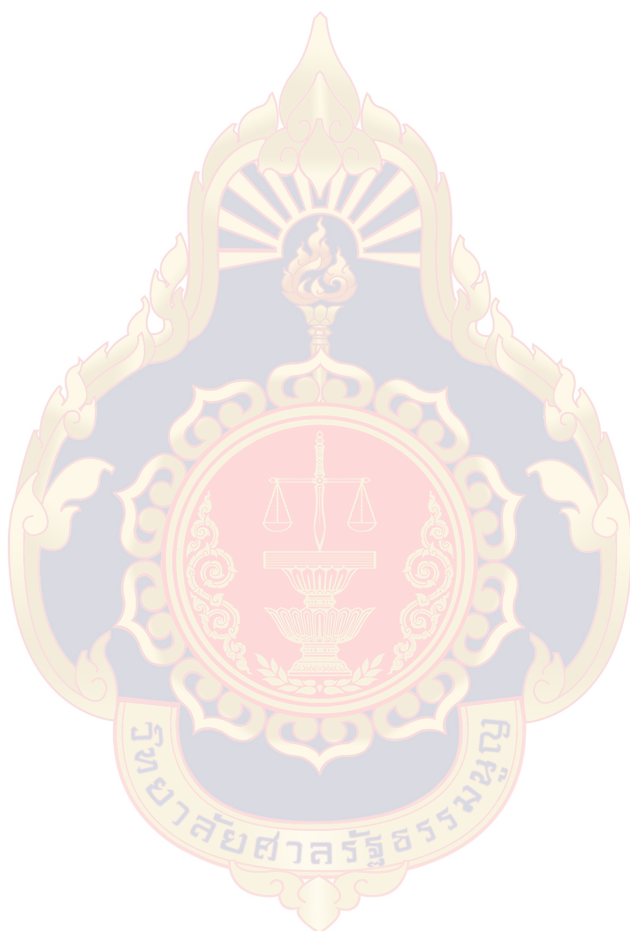
3. ประชาชนบางส่วนยังมีความเคลือบแคลงสงสัย เชื่อว่ามีการแทรกแซงการพิจารณาจากรัฐบาล อันเนื่องมาจากกรรมการ ป.ป.ช. บางคนเคยเป็นคนใกล้ชิดของบุคคลในรัฐบาล (คุณสมบัติของกรรมการ ป.ป.ช. บางคนได้รับการยกเว้น)

4. มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการตัดสินคดีนี้เห็นว่าคดีไม่มีมูล ไม่เป็นเอกฉันท์

5. การแถลงข่าวของสำนักงาน ป.ป.ช. ครั้งแรกไม่แถลงเหตุผลการวินิจฉัยให้ชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับบางคดีที่เคยตัดสิน โดยมาจัดทำคำแถลงในภายหลัง

สำหรับในส่วนของผู้เขียน ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบในเรื่องนี้ในฐานะผู้กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐาน เห็นว่าการพิจารณาตัดสินคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในเรื่องนี้ เป็นไปตามหลักนิติธรรม ตัดสินคดีโดยยึดหลักการรับฟังข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐาน ตัดสินอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายและปราศจากอคติทั้ง 4 ได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ โดยไม่หวั่นไหวต่อกระแสความกดดันของสังคม อย่างไรก็ตาม เมื่อยังมีสาธารณชนบางส่วนยังเคลือบแคลงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีนี้และเรื่องทำนองเดียวกันนี้ที่อาจเกิดขึ้นต่อไปว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเปิดเผยสำนวนและเหตุผลในการวินิจฉัยของกรรมการแต่ละคน การแถลงข่าวต้องชัดเจนและทำทันที นอกจากนั้น ประเด็นการยืมทรัพย์สินระหว่างกัน (โดยเฉพาะทรัพย์สินที่มีใบเงินตรา) ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาทั้งข้อกฎหมายและรายละเอียดในแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินอันอาจทำให้เกิดช่องว่างเป็นประเด็นถกเถียงกันในสังคม คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือทบทวนว่าการยืมทรัพย์สินมีค่าดังกล่าวควรต้องแจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องผลิตผลงานในเรื่องอื่น ๆ ที่ประชาชนสนใจและมีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณชนสูง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ไม่ว่าจะฝ่ายใดหรือผู้ใดถูกกล่าวหาหรือเรียน ต้องตรวจสอบให้รวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และหากกรณีสาธารณชนยังเคลือบแคลงสงสัย โดยมีพยานหลักฐานว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบและมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือ

หนังสือดังกล่าว สาธารณชนก็อาจตรวจสอบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ดังได้กล่าวไว้ในรายละเอียด
เรื่องการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว

บรรณานุกรม

ข่าวสำนักงาน ป.ป.ช.; เลขานุการคณะกรรมการ ป.ป.ช. แฉลงข่าวความคืบหน้าคดีตรวจสอบทรัพย์สิน พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ; 24 มกราคม พ.ศ. 2561

ข่าวสำนักงาน ป.ป.ช.; คณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้แจ้งข้อมูลนาฬิกา 22 เรือน ให้กรมศุลกากรดำเนินการตามอำนาจหน้าที่; 27 ธันวาคม พ.ศ. 2561

ข่าวสำนักงาน ป.ป.ช.; ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวินิจฉัยคดีนาฬิกาหรูและเทียบเคียงข้อเท็จจริงคดีรถโฟล์คสวาเกนนายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม

ข่าวสำนักงาน ป.ป.ช.; ชี้แจงกรณียึดทรัพย์สิน ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อ ป.ป.ช. หรือไม่; 24 มิถุนายน พ.ศ. 2562

จรัญ ภักดีธนากุล; บทบาทศาลรัฐธรรมนูญกับการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามหลักนิติธรรม; เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ 8

จุมพล สำเภาพล; พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย; เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 3

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

GM Live Editor; เรื่อง 25 นาฬิกา ‘พล.อ.ประวิตร’ สิ่งของบนข้อมือบิกบ้อมมูลค่ารวมเฉียด 40 ล.บาท; สืบค้นข้อมูลจาก <https://gmlive.com/25-watches-of-prawit-wongsuwan-from-csi-la-social-media-info/>